

Nije uvijek "ugodno radno okruženje" s maloljetnim počiniteljima kaznenih djela. U posjedu smo nepravomoćne presude Općinskog suda s jadranske obale: "Udarit ću te, ubit ću te, znam gdje parkiraš, razbit ću ti auto..."

Voditelj sigurnosti Odgojnog zavoda u Turopolju nam otkriva: "Od svih radnih mjesta u kaznenim tijelima, ovdje se najbolje osjećam". Evo što smo još doznali

ANA TENŽERA / Foto: Privatna arhiva — Četvrtak, 19.09.2024, 18:06

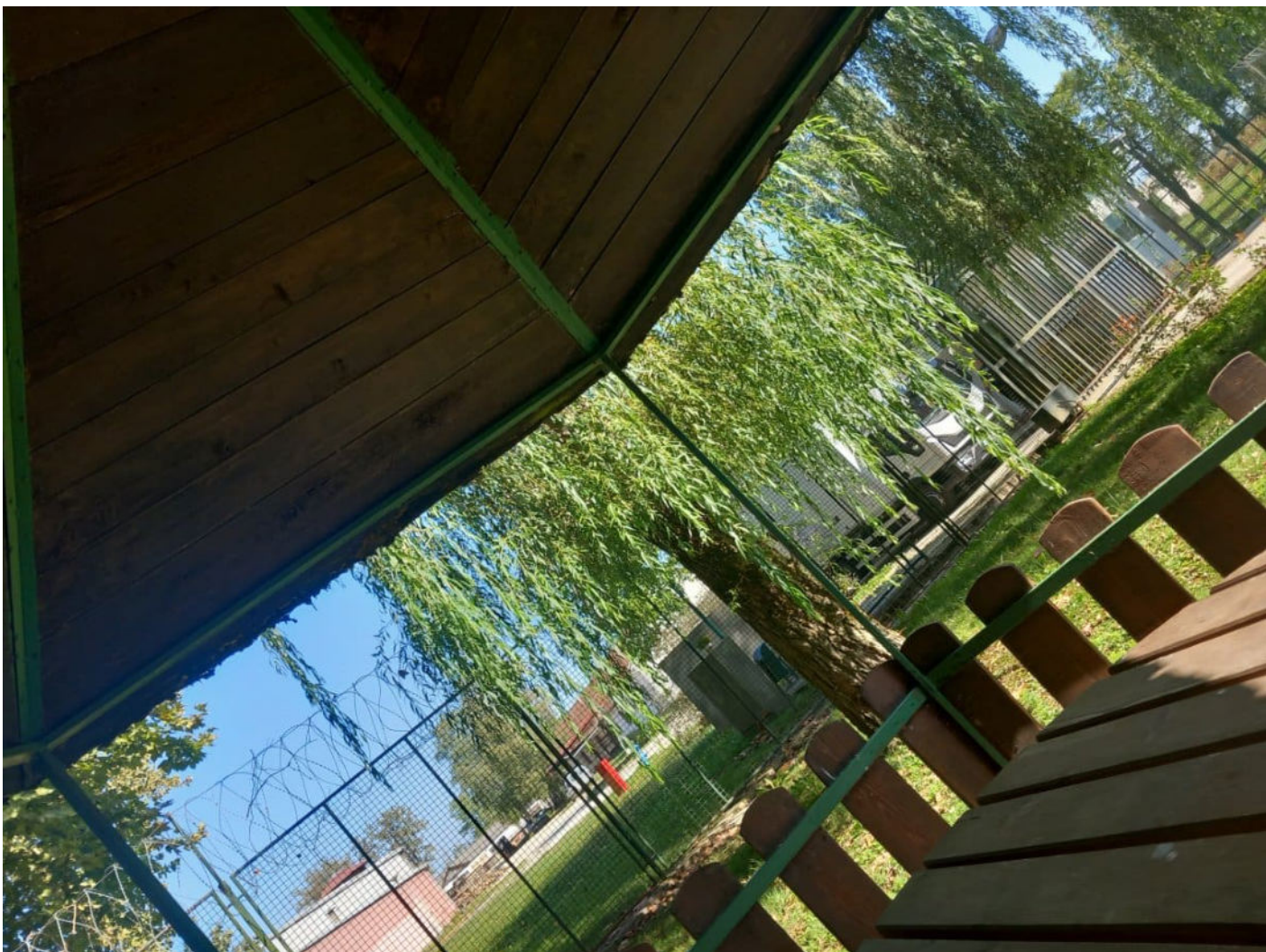
„Turopoljske intervju“ s upraviteljem, profesoricom, psihologinjom i pravosudnim policajcem, čija je iduća priča, radili smo istovremeno u upraviteljevom uredu. Naši zbunjeni pogledi vjerojatno su dovoljno govorili (Biste li Vi voljeli da morate odgovarati pred svojim šefom na škakljiva pitanja o mjestu na kojem radite? Ne? Možda biste se makar malo izjadali?), pa nam je ponuđeno da, ako nekoga želimo „tajno“ nešto priupitati, možemo ispred vrata u tajničnoj sobi. Nema potrebe, pitanja su im dostavljena dan ranije, kako bi se mogli pripremiti. Ostajemo u prostoriji, svatko privlači stolac stolu i krećemo u još jedan intervju gdje se atmosfera može i rezati nožem i posuti šećerom.

Zamislite da ste svaki dan „zarobljeni“ sa četrdesetak tinejdžera koji već iza sebe imaju kaznena djela, a više od trećine su recidivisti. Vaš posao Vam se sada čini ipak malo privlačniji? Možda da, možda ne, no činjenica je da je poziv voditelja Odjela osiguranja, inače magistra kriminalistike, **Anđelka Dundića** popriličan izazov.

Počinjemo lagano, s pitanjem koliko „čuvara“ je odgovorno za 39, u najblažu ruku rečeno, zaigranih maloljetnika. Gospodin Dundić gleda upravitelja Franjića, na što odgovara – „dovoljno“ i dodaje da oni nisu nikakvi čuvari već pravosudna policija. OK, naša greška, kod g. Dundića očito nema zezancije. No, kako su u Zavodu profesionalci, za nekoliko dana mailom nam dostavljaju podatke o pravosudnoj policiji.

„Vezano za Vaše pitanje o broju pravosudnih policajaca koji rade u Zavodu, ne mogu Vam dati podatak o točnom broju, jer taj podatak predstavlja službenu tajnu iz sigurnosnih razloga. Podatak koji Vam mogu dati jest da je sukladno Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa i uprave, u Zavodu sistematizirano ranih mjesta za 59 službenika pravosudne policije.“

Od dječje igre do životnog zanimanja

Dundić, koji u biografiji navodi da je završio specijalistički stručni studij kriminalistike na Veleučilištu kriminalistike i javne sigurnosti u Zagrebu (*Policijsku akademiju*), za zvanje pravosudnog policajca odlučio se u osmom razredu osnovne škole. Već s 14 godina upisao se u tadašnju Srednju školu unutarnjih poslova, obrazovni profil pravosudnog policajca – poziv kojega i sad obavlja. Kao dijete se igrao policajca i lopova, samo je tad je *lopov*, jer mu je bilo „lakše bježati nego hvatati“, no, igra maloga Dundića nije bila razlog za odabir poziva.

„Tijekom karijere u više navrata doživio sam incidentne situacije, od pobune većeg broja zatvorenika, tučnjave između zatvorenika, pa i verbalnog napada. Ne postoji jedinstveno rješenje niti protokol kako postupati u incidentnim situacijama, već se postupna sukladno samoj situaciji. Planom osiguranja, koji ima svako kazneno tijelo, propisane su određene procedure, ali ne toliko detaljno da bi se moglo primjenjivati za svaki konkretni slučaj na isti način. Osim smirivanja situacije i razdvajanja sudionika incidenta, slijede razgovori koji obično daju rezultat, a samo u iznimnim situacijama dolazi do primjene prisile koja se i u tom slučaju primjenjuje postupno, sukladno situaciji, od lakšeg ka težem sredstvu prisile. Jako bitno je da svaki službenik odlično poznaje zakonske propise, te na temelju toga zna postupati na zakoniti način u bilo kojoj situaciji.“, govori Dundić koji je u Zatvoru u Dubrovniku radio 22 godine, zatim „skočio“ na dužnost pomoćnika ministra nadležnog za zatvorski sustav, gdje je proveo godinu i pol, a tri godine bio je pomoćnik upravitelja u Kaznionici u Turopolju. Od 2020. godine je na sadašnjem mjestu.

„Raspored u Odgojni zavod u Turopolju došao je za mene iznenada, a sada, kada gledam na svoju karijeru, od svih radnih mjesta u kaznenim tijelima, u Zavodu se najbolje osjećam, jer je najugodnije raditi, ugodna radna okolina, iako je populacija jako zahtjevna, gledajući sigurnosni aspekt.“, kaže ovaj magistar kriminalistike.

Pola života po zatvorima ostavlja trag na čovjeku, no Anđelko Dundić kaže kako mu nikad nije bila potrebna stručna pomoć, da se kroz školovanje pripremao na težak i zahtjevan posao i svjestan je da ne može svaki radni dan biti miran i bez incidenata.

„Unatoč činjenici da radim 30 godina u zatvorskom sustavu, skoro cijelo vrijeme u direktnom kontaktu sa zatvorenicima i maloljetnicima, ne osjećam da je to utjecalo na moje psihičko i tjelesno zdravlje. Što se tiče događaja u Odgojnom zavodu u Turopolju, za sada ne mogu reći da sam imao najgorih situacija ili događaja, prije bih rekao da je na određeni način neugodno kada dođe do

incidenta, u prvom redu bijega iz Zavoda, dok kao dobru stranu mogu naglasiti ugodno radno okruženje, fantastičnu suradnju sa svim kolegama u Zavodu.“, zaključuje Dundić.

Kad radno okruženje i nije „tako ugodno“

No, nevezano za gospodina Dundića, u ruke nam je došla jedna nepravomoćna presuda Općinskog suda s jadranske obale, koju navodimo samo kao primjer kako nekad i nije tako „ugodno radno okruženje“ raditi s maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Događaj se zbio prije više godina u jednom domu za odgoj djece i mladeži; znači, ne u ovom Zavodu. Podsjetimo, u domove se šalju ne tako opasni maloljetnici. Međutim, jedan je zaštitar tužio državu zato što ga je štićenik navedenog doma izvrjedaao te mu prijetio. Nije došlo do fizičkog obračuna, no situacija je očito teško pala osobi zaduženoj za maloljetnog delinkventa.

„Udarit ću te, ubit ću te, znam gdje parkiraš, razbit ću ti auto, pedofilčino stara, itd.“ našlo se na repertoaru maloljetnika, koji je kasnije na raspravi tvrdio kako nesuglasice između njih ni približno nisu bile tolike te da mu on, krhke građe, uopće ne bi mogao uputiti ozbiljniju prijetnju, udariti ga, ili onemogućiti kretanje, te da tužitelj izokreće činjenice kako bi sebi priskrbio imovinsku korist. Ukratko – zaštitar se požalio na duševne smetnje, strah, nesanicu, zabrinutost i tjeskobu.

Iz nalaza i mišljenja vještaka psihijatra proizlazi da je tužitelj trpio duševne bolove radi štetnog događaja koji se dogodio kod tuženika, a ti bolovi su proizlazili akutne reakcije na stres (F 43.0) i

anksiozno – depresivnih smetnji (F41.2) prva dva mjeseca, nakon štetnog događaja, a nakon toga do 14. kolovoza 2019. u okviru produljene reakcije na stres (F43.1) s anksiozno – depresivnim sadržajem. - dio je nalaza koji još obiluje negativnim psihičkim posljedicama po zaštitara, poput napetosti, ljutnje, nemira, bezvoljnosti... Zaštitar je kao naknadu primio 20.000,00 kuna, ali Sud mu je zahtjev za naknadu troška postupka određenog iznosa od 12.750,00 kuna, a do zatraženog 17.750,00 kuna.

U obrazloženju presude sudac kaže:

1. Tužitelj u tužbi navodi da je zaposlenik tuženika i tijekom obavljanja svog posla da je napadnut, a u kojem napadu da je izložen fizičkim i psihičkim prijetnjama na njegov život, zdravlje i imovinu. Napadač je bio štićenik centra. Tužitelju je nakon napada pružena medicinska pomoć, a prilikom pregleda i daljnje liječničke obrade, utvrđeno je da je uznemiren, napet, ne može spavati, zabrinut i tjeskoban. Predmetni napad je poremetio njegov duševni mir i kvalitetu života. S obzirom na navedeno, tužitelj podnosi tužbu i predlaže prihvatiti tužbeni zahtjev.

2.Nije sporno da je tužitelj zaposlenik tuženika i da se napad dogodio za vrijeme tog radnog odnosa. Među strankama je sporno jesu li ispunjeni uvjeti za naknadu štete. Sporna je i odgovornost tuženika.

(...)

7. Napad korisnika na zaposlenika od kojega zaposlenik nije imao fizičke ozljede, a radilo se o ozbiljnoj prijetnji, učestalom uznemiravanju, onemogućavanju kretanja i slično, a što je prouzročilo reakcije koje proizlaze iz osjećaja straha i osobne ugroženosti, također se smatraju štetom u smislu odgovornosti poslodavca za naknadu štete. Smatra se da je šteta nastala na radu ako ju je radnik pretrpio tijekom obavljanja radnih zadataka zbog kojih je i zasnovao radni odnos, odnosno u obavljanju funkcija ili prema posebnom nalogu poslodavca u okviru popisa poslova koje je dužan obavljati u okviru svoje funkcije odnosno radnih zadataka. Štetom nastalom u vezi s radom smatra se, pak, ona šteta koja je nastala kad je radnik obavljao neku djelatnost koja nije izravno obavljanje zadataka zbog kojih je zasnovan radni odnos, ali je takva djelatnost odnosno takvo ponašanje radnika bilo potrebno da se obave radnje za djelatnost radnika zbog kojih je zasnovao radni odnos.

(...)

- 13. Sud je prilikom određivanja visine iznosa po osnovi povrede prava osobnosti imao u vidu činjenicu da je tužitelj u trenutku nesreće bio uglavnom zdrav, bez težih oboljenja (ranije je ambulantno liječen, uzimao lijekove na osnovi psihijatrijske dijagnoze, ali su njegove predmetne poteškoće mogle biti jedino intenzivirane traumatizirajućim efektom uslijed prethodno proživljene traumatske stresne situacije koju je proživio 13 godina prije, te da svojim postupcima nije doprinio nastanku štetnog događaja. Za druge zdravstvene tegobe tužitelja vještaci nisu uočili poveznice s psihijatrijskim dijagnozama.*
- 14. Kako je kod tužitelja sekundarni strah u početku bio jačeg intenziteta, orijentacijsko i iskustveno trajanja oko 10 dana (do učinka terapije), od kada je trajalo početno bolovanje u tužitelja, a poslije srednjeg intenziteta do početka lipnja 2019., do kada otprilike teoretski traje akutna reakcija na stres (najdulje) i poslije je strah bio slabijeg intenziteta, do završetka i prekida bolovanja (14. kolovoza 2019.), sud drži da iznos od 6.000,00 kuna predstavlja pravičnu naknadu za taj oblik štete pa je toliko i odredio za pretrpljeni strah.*
- 15. U odnosu na duševne boli zbog smanjenja životne aktivnosti, a s obzirom na postotak koji je vještak odredio u visini od 20 % i orijentacijske kriterije VSRH, sud drži da je primjeren iznos od 14.000,00 kuna.*
- 16. Prilikom određivanja navedenih iznosa sud je imao u vidu i notornu činjenicu povećanja troškova života i rada u odnosu na vrijeme kada su doneseni Orijentacijski kriteriji VSRH, a sve sukladno čl. 1100. ZOO-a.*

Iz presude se tako vidi da čak nije došlo do fizičkog obračuna, ali i konstantno vrijeđanje koje je tužitelj slušao u ovom slučaju dovelo je do njegovih što psihičkih što psihijatrijskih poremećaja zbog kojih je odlučio tužiti Dom u kojem je došlo do opisanih događaja. Naravno da će osjetljiviju osobu svakodnevno prezirno prozivanje od tinejdžera delinkvenata pogoditi, ali ovdje je riječ o čovjeku koji se zaštitarskim poslom u domu bavio godinama. Je li jednostavno došlo do kapi koja je prelila čašu pa se zaštitar odlučio obratiti odvjetniku zbog štete nastale na radnom mjestu te podigao tužbu, ili je samo htio pribaviti imovinsku korist, što je mladić iz okršaja tvrdio tijekom suđenja, ne znamo. No, ovo je jedina presuda iz posljednjih pet godina ovakvog slučaja – da zaštitar tuži državu. Također, prema našim saznanjima, istražujući postupke i presude vezane uz ovu temu ne postoji ni jedan slučaj da su se štićenici domova ili zavoda nakon izlaska potužili nekom sudu.

Lana Petö Kujundžić: Djeci nije mjesto u zatvorskom sustavu

Kako popraviti sustav za popravljanje – maloljetni delinkventi između hormona i rešetaka (1)

Zašto se događa ogroman skok kaznenih djela koja su počinili maloljetnici? Pravobraniteljica za djecu: Izostaju europski standardi za maloljetnike kada je u pitanju istražni zatvor

Pravobraniteljica za djecu, Helenca Pirnat-Dragičević, u svom izvješću za 2023. godinu istaknula je da se sustav zaštite djece u pravosudnim postupcima nije bitno unaprijedio, unatoč dugogodišnjim upozorenjima na nedostatke, kao što su neprikladan istražni zatvor za maloljetnike i nedostatak adekvatnih ustanova za njihovo smještanje. U izvješću je također zabilježeno značajno povećanje broja kaznenih djela koja počinje maloljetnici, što ukazuje na potrebu za poboljšanjem preventivnih mjera i edukacije stručnjaka koji rade s tom populacijom

UZSP: Da se sluša zakon o zatvorskim zavodima, maloljetnici bi boravili sami na neodređeno vrijeme

Kakvi su uvjeti u hrvatskim zatvorima za maloljetnike? Stručnjakinja nam je otkrila kako stvari stoje

 DALMACIJA DANAS

Koja je razlika pri "lovu" na maloljetnog počinitelja u odnosu na odraslu osobu? Josipović: "Postupak policije prema osumnjičenom djetetu mora biti obazriv"

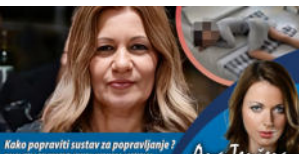

Prevenција kaznenih djela među djecom i mladima ključan je aspekt rada policije, s posebnim fokusom na rizična ponašanja i štetne utjecaje u društvu

 DALMACIJA DANAS

Vedrana Šimundža: Ministarstvo zdravstva mora osigurati i odrediti koje su psihijatrijske ustanove prikladne primiti forenzičke bolesnike

Državna tajnica Vedrana Šimundža, s bogatim iskustvom kao sutkinja i pomoćnica ministra, ističe izazove vezane uz tretman maloljetnika u zatvorskom sustavu, uključujući neadekvatne uvjete i nedostatak stručnog kadra, te naglašava potrebu za multidisciplinarnim pristupom i prilagodbom pravosudnih mjera. Ujedno, projekt "Barnahus" smatra ključnim za poboljšanje zaštite djece žrtava, pružajući cjelovitu podršku unutar jedinstvenog sustava

Smješteni u nehumanim uvjetima: Zašto struka (uglavnom) šuti o nebrojivim maloljetnicima koji su počinili kazneno djelo?

U Republici Hrvatskoj ne postoji dovoljno specijaliziranih zdravstvenih ustanova za prisilni smještaj i liječenje nebrojivih maloljetnika, pa su oni često smješteni s odraslim osobama u neprimjerenim uvjetima. Ministarstvo zdravstva trenutno radi na adaptaciji Neuropsihijatrijske bolnice „Dr. Ivan Barbot“ Popovača kako bi se osigurao odgovarajući smještaj za te maloljetnike, uz odvajanje od odraslih pacijenata

Što je ubrojivost, a što neubrojivost? Splitski psihijatar detaljno pojašnjava i otkriva zapanjujuće informacije: "Broj maloljetnika koji su prošli kroz moju praksu varira, ali svaki slučaj je jedinstven i zahtjeva individualni pristup"

Razjasnio nam je neke medicinske aspekte pojmova neubrojivost i ubrojivost

Upravitelj Odgojnog zavoda u Turopolju otkrio nam je zapanjujuće detalje iz života maloljetnika: "Najteža djela su s elementima nasilja, kao što su razbojništva i tjelesne ozljede, pa ubojstva u pokušaju..."

"Želimo im što više oplemeniti život te boravak učiniti što ugodnijim", opisuje nam upravitelj. Što je još otkrio za Dalmaciju Danas, pročitajte u nastavku

Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti

Moja reakcija na članak je...

NAPIŠI, DOJAVI, SLIKAJ,
UKAŽI... BUDI DIO NAS.

